

PEER-TO-PEER SÍTĚ Z HLEDISKA TRESTNÍHO PRÁVA

TOMÁŠ MINÁRIK

Ministerstvo obrany České republiky

1. ÚVOD

Peer-to-peer síť, přesněji síť založené na architektuře peer-to-peer (dále jen „P2P síť“), jsou významným technickým, kulturním a sociálním fenoménem přelomu tisíciletí. Umožňují svým uživatelům, jejichž počet lze nyní vyjádřit osmiciferným číslem, vzájemně si poskytovat data, přičemž významná část těchto uživatelů při poskytování dat porušuje práva k autorským dílům, která jsou těmito daty reprezentována. Toto masové porušování působí vrásky na čele představitelům hudebního, audiovizuálního a softwarového průmyslu, kteří se cítí být ochuzováni o své zisky z výroby a distribuce nematných produktů. Zejména hudební vydavatelství se potýkají s dlouhodobým trendem poklesu počtu prodaných nosičů a s tím souvisejících tržeb a tento pokles kladou z velké části za vinu P2P sítím. Z pohledu těchto „obchodníků s obsahem“ tedy představují P2P síť hrozbu, které je nutno čelit.

Oproti tomu uživatelé P2P sítí jsou nadměru spokojeni, protože se za vedlejší náklady na internetové připojení mohou dostat k obsahu, za který by při pořizování jiným způsobem zaplatili nemalou cenu, nehledě na to, že některý obsah je v daném místě a čase dostupný opravdu pouze prostřednictvím P2P sítě. Za současného právního a technického stavu se jim vyplatí i riziko spojené s případným porušováním práva, protože jen málokteré z nich za porušení stihne sankce (civilní, administrativní, trestní).

Tento rozpor mezi autory, obchodníky a jejich (potenciálními) zákazníky je neblahý pro celou společnost. Platné právo je hromadně porušováno a sankce jsou zřídka, ale doposud těžko předvídatelné. Mimoto se někdo musí věnovat vymáhání práva a ať náklady s ním spojené nakonec nese nositel práva, jeho porušovatel nebo stát, pro společnost jako celek je to ztráta. Nabízí se proto i otázka, zda neexistuje praktičtější právní úprava, potažmo distribuční model, které by ve svých důsledcích znamenaly větší celkový užitek pro společnost, berouce v úvahu i účinnou podporu autorské tvorby.

Přestože se v tomto příspěvku zaměřuji na právní aspekty užívání P2P sítí, zejména na aspekty současného trestního práva hmotného a procesního, pokusil jsem se zhodnotit situaci i z hlediska možného technického a právního vývoje. Jedná se přitom o otázky navýsost etické a politické, neboť se týkají objemu a způsobu přerozdělová-

ní prostředků od uživatelů k tvůrcům nehmotných statků a možností vymáhání práva v informační společnosti.

2. DEFINICE „PEER-TO-PEER SÍTĚ“

Peer-to-peer znamená v angličtině „rovný s rovným“, což ve zkratce vystihuje podstatu architektury P2P sítě. V takové síti spolu komunikují uživatelé (klienti) přímo, bez zprostředkování komunikace pomocí specializovaných počítačů – serverů. Definičním znakem čisté P2P sítě je pravidlo, že každý počítač k ní připojený slouží **zároveň jako klient i jako server**¹, tedy že všechny připojené počítače jsou si podle jejího protokolu „rovny“. Proto se také místo pojmu „klient“ používá označení „peer“.

Základní výhodou P2P architektury oproti tradiční architektuře klient-server je to, že celková dostupná přenosová kapacita P2P sítě roste s počtem připojených uživatelů. Oproti tomu v tradičních sítích je přenosová kapacita limitována kapacitou serverů, takže nárůst počtu klientů snižuje efektivitu sítě. Co je zde řečeno o přenosové kapacitě, může u některých P2P sítí platit i pro výpočetní výkon a úložný prostor.

Čisté P2P sítě se vyskytují velmi vzácně, protože málokterá síť používá protokol, který by vůbec nepočítal s pojetím serveru a klienta. V některých P2P sítích tak existují specializované počítače, které slouží například k počátečnímu navázání komunikace mezi klienty. Některé P2P sítě mimoto využívají prvky tradiční architektury, například DNS (Domain Name System).

P2P sítě lze třídit podle mnoha kritérií, ale z hlediska forenzního je nejdůležitějším kritériem úroveň centralizace takové sítě. Důvod je nasnadě: čím více je síť centralizovaná, tím více údajů o jejích uživateli bývá soustředěno na jednom místě. Nejstarší sítě měly jediné centrum, ve kterém byly uloženy údaje o klientech a jimi poskytovaných souborech a které klientům zprostředkovalo spojení. Proti takovým sítím se dalo právně zakročit a vyřazením centra vyřadit z provozu celou síť, jak se stalo například v případě Napster.² Novější sítě mají center více (např. DC++, BitTorrent). V těchto případech se dá nanejvýš zakročit proti konkrétním uživatelům porušujícím právo, což se sice děje, ale pouze namátkově.³ Opatrnější porušovatelé navíc používají sítě zajišťující anonymitu (např. Freenet). Tyto sítě zatím nejsou příliš rozšířené, protože anonymita bývá na úkor efektivity stahování, ale jistě by se více roz-mohly při zesilování represe.

Určitý prvek anonymizace se vyskytuje v sítích typu friend-to-friend (dále jen „F2F“). V F2F sítích může uživatel navázat přímý kontakt pouze s těmi uživateli, které zná, ať už osobně, nebo z kyberprostoru, a kterým důvěřuje („friends“). Ostatní uživatelé jej mohou kontaktovat pouze zprostředkovaně, skrze nepřerušovanou linii „přátel“, přičemž jeho identita jim zůstává skryta a data putující linií „přátel“ bývají zašifrována.

¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Peer-to-peer>, všechny internetové odkazy ověřeny 29. 12. 2008.

² <http://news.bbc.co.uk/1/hi/entertainment/852283.stm>.

³ <http://www.cpufilm.cz/rozsudky.html>.

Pro úplnost je ještě nutno uvést, že P2P sítě mohou sloužit i jiným účelům, než je výměna souborů. Nejznámějším takovým účelem je internetová telefonie (např. program Skype). V češtině se proto pro takové typy P2P sítí, ve kterých probíhá hromadná výměna datových souborů mezi uživateli, někdy používá přesnější pojem „výměnné sítě“. Vzhledem k tématu této práce jsou v ní oba pojmy používány jako rovnocenné.

3. ZNEUŽÍVÁNÍ VÝMĚNNÝCH SÍTÍ K PROTIPRÁVNÍM AKTIVITÁM

P2P sítě jsou mezi širokou veřejností proslulé zejména jako nástroj k porušování autorského práva. Takovým nástrojem skutečně mohou v rukou nepoučených nebo nepoučitelných uživatelů být. V krajních případech může dokonce existovat takový zájem státu na ochraně autorského práva nebo práv souvisejících, který opravňuje veřejnou moc k použití prostředků trestní represe. Situaci lze nejlépe ilustrovat popisem typického chování člena P2P komunity.

Dejme tomu, že si dnes v České republice majitel počítače s internetovým připojením nainstaluje program umožňující mu připojit se k nějaké výměnné P2P síti, konkrétně například DC++. Program po spuštění uživateli nabídne, aby se připojil k některé z centrál (v terminologii DC++ „hub“) a seznámil se se soubory, které nabízejí ke stažení ostatní uživatelé připojení k tomuto hubu. Některé huby vyžadují, aby uživatel sdílel (tj. dovoľoval ostatním uživatelům stáhnout od něj) určitý minimální objem dat (např. 20 GB), jinak na hub není vpuštěn.

Práva znalý uživatel, kterému můžeme říkat třeba Pepa456, tedy „nasdílí“⁴ 20 GB free softwaru, freewaru a jiného programového vybavení, jehož licence mu k tomuto jednání dává právo, a připojí se k hubu. Tam může buď zkoumat, jaké soubory nabízí jiný konkrétní připojený uživatel, nebo vyhledávat soubory podle názvů. Dá vyhledat film „Skafandr a motýl“ a nalezne jej u uživatele Tonda123. Začne film stahovat k sobě do počítače, který za tímto účelem nechá zapnutý přes noc, a ráno si ještě od Tondy123 stáhne poslední album svého oblíbeného pěveckého ansámblu. U počítačové hry, kterou Tonda123 také nabízí ke stažení, zaváhá a s pomocí internetového vyhledávače zjistí, že tato hra je v několika obchodech nabízena za 1499 Kč. S mírným povzdechem ji oželí a svůj počítač konečně vypne.

Uživatel Pepa456, ač to může laikovi připadat podivuhodné, se popsáním jednáním nedopustil žádného porušení práva (alespoň v ČR ne). Ne tak uživatel Tonda123. Ponechme teď stranou případný mezinárodní prvek a nahlédněme pro vysvětlení do autorského zákona⁵.

AZ upravuje mimo jiné práva autora k jeho autorskému dílu, práva související s právem autorským a ochranu těchto práv (§ 1 AZ). Autorské dílo coby předmět práva

⁴ Neboli „užije dílo sdělováním veřejnosti“ nebo přesněji „zprístupní dílo veřejnosti v nehmotné podobě“ ve smyslu § 18 odst. 1, 2 autorského zákona.

⁵ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon (dále jen „AZ“); všechny předpisy jsou citovány ve znění k 29. 5. 2008, není-li uvedeno jinak.

va autorského je definováno v § 2 odst. 1 AZ jako „...*dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.*“ Následuje demonstrativní výčet druhů děl. Zajímavé je v AZ dvojí možné pojetí počítačového programu; ten může jednak **být autorským dílem** podle § 2 odst. 1 AZ, spadá-li pod tam uvedenou definici jako jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora, jednak může být za autorské dílo **považován** (§ 2 odst. 2 AZ), jestliže je pouze „*původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem.*“⁶

Nejčastějšími autorskými díly, která uživatelé P2P sítí nabízejí ke stažení, jsou hudební nahrávky (díla hudební), filmy (díla audiovizuální) a software (počítačový program spadající pod § 2 odst. 1 nebo 2 AZ). Je možno objevit i knihy v elektronické podobě (díla literární), obrázky a fotografie (díla výtvarná a fotografická), ale tyto soubory pro svou menší velikost a žádanost netvoří podstatnou část přenesených dat. Mohou však být významné při páchání jiné trestné činnosti, například extremistických nebo mravnostních trestných činů.

Autorská díla jsou autorským zákonem v různém rozsahu chráněna. Pomiňme ochranu autorských práv osobnostních (§ 11 AZ), která obvykle uživatelé P2P sítí nenarušují. Soustředme se na právo dílo užít (§ 12 AZ), které patří k právům majetkovým. Bez souhlasu uděleného autorem, nestanoví-li zákon jinak, nelze dílo mimo jiné rozmnožovat, rozšiřovat, pronajímat, půjčovat, vystavovat ani sdělovat veřejnosti, což jsou zákonem výslovně vyjmenované formy užití. Toto právo trvá obecně po dobu života autora a 70 let po jeho smrti (§ 27 odst. 1 AZ), pak se teprve dílo stane tzv. volným dílem (§ 28 odst. 1 AZ) a každý je může bez dalšího volně užít.

Z práva autorského však existují výjimky (§§ 29–39 AZ). Pro účely uživatelů výměnných P2P sítí je nejdůležitější tzv. **volné užití díla** (§ 30 AZ). Podle § 30 odst. 1 až 2 AZ se totiž „*za užití díla podle tohoto zákona ... nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, nestanoví-li tento zákon jinak. Do práva autorského tak nezasahuje ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla.*“ Tato výjimka se vztahuje pouze na zveřejněné dílo (§ 29 odst. 2 AZ). Podle komentáře k AZ⁷ § 30 nezakládá nikomu subjektivní právo na pořízení rozmnoženiny, pouze stanoví podmínky, za nichž je dané jednání vyjmuté z režimu autorského práva. Při pořizování rozmnoženiny díla pro osobní potřebu tedy nelze obcházet účinné technické prostředky ochrany práv ve smyslu § 43 odst. 3 AZ.

Aby byly kompenzovány ztráty, které autorům a jiným osobám vzniknou užíváním děl pro osobní potřebu fyzické osoby, existuje v ČR institut zvaný *právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu* (§ 25 AZ, provedený vyhláškou Ministerstva kultury ČR č. 488/2006 Sb.). Jedná se vlastně o formu zdanění prázdných paměťových médií (a dalších položek), na které je možno ko-

⁶ Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J., a kol. Občanské právo hmotné. díl III. Čtvrté, aktualizované vydání. Praha: ASPI, 2007, str. 239.

⁷ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, str. 348.

pie pro osobní potřebu ukládat, a přerozdělení této „daně“ kolektivním správcům ve smyslu AZ. Mezi veřejností si odměna vysloužila přezdívku „výpalné“ podle spojení „vypalovat na CD/DVD“ (odměna činí např. 40 haléřů, resp. 1 Kč, bez DPH, za nepřepisovatelné CD, resp. DVD). Mnohým se totiž zdá nespravedlivé, že odměnu platí i ti, kdo na médium ukládají jiná data než díla rozmnožená pro osobní potřebu. Některým se také nelíbí, jakým způsobem jsou prostředky získané kolektivními správci přerozdělovány autorům (obvykle podle tržní úspěšnosti autora). Podle jiných zase odměna dává porušovatelům autorského práva jakési morální ospravedlnění jejich činnosti („za prázdná DVD platím, tak si na ně můžu vypálit, co chci“).

Proto kdo se připojí k výměnné P2P síti a stáhne si na pevný disk svého počítače film, hudbu, knihu nebo obrázek, tedy dílo ve smyslu AZ, k němuž trvají majetková práva a licence jeho volné šíření zakazuje, užívá dílo pro osobní potřebu dovoleným způsobem. Konkrétně pořizuje rozmnoženinu díla podle § 30 odst. 2 AZ. Podle názoru Telce a Tůmy⁸ je dokonce oprávněn pořídit rozmnoženinu této rozmnoženiny (např. „vypálit“ film na DVD), pokud to bude pro jeho osobní potřebu a bude stále splňovat podmínky tzv. tříkrokového testu v § 29 odst. 1 AZ. Žádnou z těchto rozmnoženin nesmí pak rozšiřovat, pronajímat, půjčovat, vystavovat ani sdělovat veřejnosti (tedy ani sdílet na P2P síti, neboli zpřístupňovat dílo veřejnosti počítačovou sítí – § 18 odst. 2 AZ).

Výše uvedená výjimka „užití pro osobní potřebu“ se však nevztahuje na důležitou skupinu souborů stahovaných v P2P sítích, jíž jsou **počítačové programy** neboli software (dále jen „programy“), včetně počítačových her. Programy jsou obecně chráněny jako dílo literární (§ 65 odst. 1 AZ) od okamžiku, kdy byly vyjádřeny v objektivně vnímatelné podobě (§ 9 odst. 1 AZ). Programy lze třídit podle jejich licencí na free software a proprietární software, který zahrnuje shareware, freeware a placený software⁹. Důležité je, že některé licence mohou dovolit uživateli programu takové jednání, které AZ obecně zakazuje. Podléhá-li program např. licenci GNU GPL, lze jej užívat, šířit, zkoumat a pozměňovat za podmínky, že výsledný program bude také podléhat licenci GNU GPL.

Podle § 30 odst. 3 AZ programy nelze užít pro osobní potřebu mimo režim AZ. Pořízení byť jediné rozmnoženiny v rozporu s licenční smlouvou, ač pro vlastní osobní potřebu, se považuje za zásah do autorského práva¹⁰. U programů se uplatní pouze § 66 AZ, omezení rozsahu práv autora k počítačovému programu. *Oprávněný uživatel* rozmnoženiny programu (definice v § 66 odst. 6 AZ) smí do programu zasahovat a rozmnožovat jej za účelem jeho plného využívání (konkrétně viz § 66 odst. 1–3 AZ). Podle § 43 odst. 1 AZ ale ani on nesmí obcházet **účinné prostředky ochrany práv**, což může být třeba nutnost mít vloženo DVD v mechanice při spuštění programu. „Účinné prostředky ochrany práv“ je poměrně zavádějící zákonný termín, jehož význam je vyložen v § 43 odst. 3 AZ. Obejít účinné prostředky ochrany práv, a to nejen k softwaru, ale i k jiným digitalizovaným dílům, lze nejspíše s pomocí speciálního programu zvaného „crack“, který tuto ochranu odstraní. Cracky se sice v P2P sítích

⁸ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, str. 347.

⁹ Stručné definice viz například na <http://en.wikipedia.org> nebo <http://cybercrime.webgarden.cz>.

¹⁰ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křestánová, V. Autorský zákon a předpisy související – komentář. 2. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2005. Praha: Linde Praha a.s., 2005, str. 126; výklad platí i pro současné znění.

vyskytují, ale díky své malé velikosti se dají najít jinde na internetu¹¹. Použití cracku je zakázáno v § 43 odst. 1 AZ, jiné druhy nakládání s crackem jsou zakázány v § 43 odst. 2 AZ.

Některá díla mohou být chráněna i **elektronickou informací o správě práv k dílu** (§ 44 odst. 2 AZ), kterou je zakázáno bez svolení autora měnit a odstraňovat (§ 44 odst. 1 písm. a) AZ). Taktéž je mimo jiné zakázáno sdělovat veřejnosti (tj. sdílet na P2P síti) dílo s odstraněnou informací o správě práv (§ 44 odst. 1 písm. b) AZ).

Shrňme tedy úpravu v autorském zákoně a aplikujme ji na P2P síť. **Legální** samo o sobě je připojit se k P2P síti. Legální je i sdílet volná díla, tj. díla, jejichž poslední autor zemřel před více než 70 lety, což prakticky přichází v úvahu pouze u některých děl literárních. Jinak je možno sdílet pouze taková díla, u nichž to dovoluje licenční smlouva. Je povoleno stahovat pro osobní potřebu jakékoli dílo kromě děl uvedených v § 30 odst. 3 AZ.

Nelegální je sdílení všech autorských děl, kterým dosud nevypršela doba ochrany, a stahování počítačových programů či elektronických databází. Nelegální je taktéž stahování cracků, tedy nástrojů k obcházení účinných prostředků ochrany práv, a samozřejmě jejich aplikace. S tím úzce souvisí i zákaz měnit a odstraňovat elektronickou informací o správě práv k dílu, a takto upravené dílo užívat (např. sdílet). Všechna tato jednání jsou samozřejmě nelegální pouze tehdy, jsou-li v rozporu s příslušnou licenční smlouvou.

Blanketní dispozicí § 152 odst. 1 trestního zákona¹², je do trestního práva vlastně „vtaženo“ celé právo autorské. Neznamená to ale, že by každé porušení autorského práva mělo být postihováno podle trestního zákona. Je třeba brát v potaz zejména zásadu subsidiarity trestního práva, která je dlouhodobě vyjadřována jak v judikatuře, tak v praxi, a má se výslovně objevit v připravovaném trestním zákoně¹³ coby náhrada materiálního znaku trestného činu v současném pojetí (§ 12 odst. 2 NTZ). V situaci, kdy existuje poměrně kvalitní soukromoprávní ochrana autorů, nelze k prosazování soukromých zájmů zneužívat prostředky trestní represe, jestliže chybí veřejný zájem opravňující jejich použití.¹⁴

Jiným případem je šíření závadných materiálů (např. extremistická propaganda, dětská pornografie) prostřednictvím P2P sítí. U těchto činů bývá trestní represe plně na místě. Převážná většina P2P komunity má k pachatelům těchto činů negativní postoj, o čemž svědčí například pravidla na většině DC++ hubů a zakazování přístupu („banning“) uživatelům za sdílení závadných materiálů¹⁵. Otázkou je, do jaké míry jde o morální postoj provozovatelů hubu a do jaké míry se provozovatelé pouze snaží ne-

¹¹ <http://www.crackdb.org/>.

¹² Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon (dále jen „TZ“).

¹³ Návrh trestního zákoníku (dále jen „NTZ“) podle sněmovního tisku č. 410, volební období (2006 –). Číslo paragrafů NTZ jsou uváděna podle této verze. Dokument je dostupný na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=0>.

¹⁴ K prolínání práva autorského a trestního viz zásadní náleze I. ÚS 69/06 (k trestnosti reprodukce děl bez smlouvy s kolektivním správcem autorských práv).

¹⁵ Viz např. <http://bestofallhub.com/Pravidla.php>.

upoutávat zbytečně pozornost orgánů činných v trestním řízení. Je však zřejmé, že extremisté a konzumenti dětské pornografie nebudou své „záliby“ příliš prosazovat na veřejných P2P sítích, ale spíš budou využívat soukromých sítí typu F2F a spoléhat na osobní kontakt.

V souvislosti s dětskou pornografií je třeba upozornit na úpravu účinnou od 1. 12. 2007, a sice §§ 205–205a TZ. Kromě zásadního zpřísnění trestních sazeb zavedla tato novela i trestnost přechovávání dětské pornografie pro vlastní potřebu. K zesilování represe vedl zákonodárce především růst technických možností informačních a komunikačních technologií (dále jen „ICT“)¹⁶. Zatímco dříve existovala dětská pornografie ve formě „papírových“ fotografií, negativů, nanejvýše videokazet, které byly ve větším množství relativně nákladné a neskladné, dnes je možno na průměrný pevný disk nového počítače uložit miliony fotografií a tisíce souborů videa. Tomu odpovídá i objem šířené dětské pornografie, ať už osobním kontaktem nebo pomocí počítačových sítí.

Vraťme se ale ke vztahu práva autorského a trestního. Poněvadž měl být návrh trestního zákoníku založen na formálním, nikoli materiálně-formálním pojetí trestného činu, a později se počítalo s oběma variantami, obsahuje § 268 odst. 1 NTZ oproti současné úpravě dvě důležitá slova navíc: „*Kdo neoprávněně zasáhne závažným způsobem do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*“ Bude zajímavé sledovat, jak se s tímto novým znakem vypořádá praxe a zejména judikatura, pokud tedy bude zákoník přijat. Co se P2P sítí týče, pravděpodobně bude finančně vyjádřen minimální práh následku umožňující orgánům činným v trestním řízení zahájit trestní stíhání, potažmo uložit trest.

Tím se dostáváme k zajímavému tématu, kterým je určování výše škody a bezdůvodného obohacení.

4. URČOVÁNÍ VÝŠE ŠKODY A BEZDŮVODNÉHO OBOHACENÍ ZPŮSOBENÝCH PROTIPRÁVNÍM ČINEM V P2P SÍTI

Předpokládejme nyní, že uživatel Tonda123 nějakým způsobem získá a „nasdílí“ ve výměnné síti kopii filmu, který byl před několika dny uveden do kin v ČR. Mohl ji získat například tzv. „camcordingem“, tedy natočením filmu promítaného v kině na vlastní kameru. Tento postup je výslovně označen v § 30 odst. 3 AZ („*pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu nebo jeho přenosu*“) jako výjimka z volného užití, a proto je obvykle zakázaný. Filmy také do P2P sítí unikají pomocí rozmnoženin šířených pro účely filmové kritiky (tyto rozmnoženiny se dají poznat podle nápisu „FOR YOUR CONSIDERATION“ probíhajícího spodkem obrazu) nebo cestou nespolehlivých osob spolupracujících na výrobě nebo distribuci filmu.

¹⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 271/2007 Sb.

Předpokládejme dále, že uživatel Tonda123 byl ze všech „pirátů“ nejrychlejší a svou kopii filmu dokázal první den rozšířit¹⁷ k 10 dalším uživatelům, od kterých se kopie dále lavinovitě šířila skrze P2P síť k desetitisícům dalších uživatelů v ČR a neznámému počtu v zahraničí. Bude prokázáno, že tak učinil sice „ze sportu“, ale přesto lze dovodit jeho srozumění s tím, že kopie bude rozšířena ke značnému počtu uživatelů P2P sítí. Nyní vyvstávají dvě otázky. Jaká celková škoda byla jeho činem způsobena autorům, potažmo nabyvatelům licence k filmu (distribuční společnost, provozovatelé kin), a za jaký díl této škody odpovídá Tonda123?

Náhrada škody a vydání bezdůvodného obohacení při porušení autorského práva podléhá obecné úpravě občanského zákoníku (§ 40 odst. 4 AZ). Skutečná škoda, *damnum emergens*, při porušení autorského práva prakticky nemůže vzniknout, protože samotné autorské dílo nelze poškodit ani zničit¹⁸. Celková škoda tak může být tvořena **pouze ušlým ziskem**, který spočívá v příjmu, který autorovi ušel tím, že v důsledku protiprávního jednání jiné osoby došlo ke znemožnění užití díla autorem samotným nebo třetí osobou s jeho souhlasem¹⁹. Podle § 40 odst. 4 AZ se autor místo skutečně ušlého zisku může „domáhat náhrady ušlého zisku ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem“.

Od ušlého zisku je nutno odlišit **bezdůvodné obohacení** na straně neoprávněného uživatele díla, které je tvořeno úsporou nákladů na získání licence obvyklou cestou a které má navíc sankční funkci a výši („*dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem*“). Podle Telce a Tůmy²⁰ je **náhrada autorské odměny ušlé neoprávněným užitím díla nárokem z odpovědnosti za bezdůvodné obohacení a nikoli odpovědnosti za škodu**. Totéž vyslovuje i nedávná judikatura (NS 4 Tz 124/2004, NS 5 Tdo 160/2005). Tato zásada platí i v trestním řízení. Lze tedy vyslovit s určitou humornou nadsázkou, že sdílení nikomu neškodí.

Podle současné úpravy nelze v adhezním řízení rozhodovat o bezdůvodném obohacení²¹ (srovnej § 43 odst. 3 trestního řádu²²). „Poškození“ autoři nebo nabyvatelé licencí by tak vůbec neměli mít postavení poškozeného podle TŘ. Zároveň ale podle jiného komentáře k autorskému zákonu²³ je možno pod pojem „škoda“ pro účely trestní odpovědnosti (např. podle § 152 odst. 1, 2 TZ) zahrnout i bezdůvodné obohacení. To je ale možná zbytečně extenzivní výklad. Judikatura totiž uznává charakter bezdůvodného obohacení coby neoprávněného prospěchu jako znaku skutkové podstaty trestného činu, např. u trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 TZ²⁴. Musíme tedy opustit

¹⁷ Samozřejmě se nemyslí rozšiřování díla ve smyslu § 14 odst. 1 AZ, ale zpřístupňování díla veřejnosti ve smyslu § 18 odst. 1, 2 AZ. Výraz „šířen“ je v článku použit proto, že působí přirozeněji.

¹⁸ Telc, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, str. 434.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P., a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, str. 866.

²² Zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), dále jen „TŘ“.

²³ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křestianová, V. Autorský zákon a předpisy související – komentář. 2. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2005. Praha: Linde Praha a.s., 2005, str. 146; výklad platí i pro současné znění.

²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu SSR zo dňa 30. 10. 1979, sp. zn. 1 Cz 82/79.

výše položené otázky o výši škody a ptát se raději: Jak moc se jednotliví uživatelé P2P sítě bezdůvodně obohatili na úkor autorů?

Bezodůvodné obohacení **nevzniká** na straně fyzických osob, které si film legálně stáhly (pořídily rozmnoženinu a neobešly účinné technické prostředky ochrany práv), užívají jej pro osobní potřebu a dále jej nešíří (nesdělují veřejnosti). Nazvěme tyto osoby pracovně „koncoví uživatelé“. Bezodůvodné obohacení naopak **vzniká** těm osobám, které film v P2P síti šíří („šířitelé“), a to ve výši dvojnásobku obvyklé odměny (§ 40 odst. 4 AZ). Tuto odměnu je v uvedeném případě (film) možno vyčíslovat podle tzv. licenčních distribučních smluv uzavíraných mezi autory, případně jinými majiteli práv k dílu, a distributory.

Tonda123 je v zajímavé situaci. Jeho bezodůvodné obohacení se má posuzovat podle § 40 odst. 4 AZ podle práva občanského. Ale ke vzniku bezodůvodného obohacení podle teorie občanského práva není třeba zavinění²⁵. Není dokonce ani třeba žádného jednání obohaceného („protiprávního úkonu“) a tím pádem ani kauzálního nexu. Jaký tedy bude vztah bezodůvodného obohacení a následku trestného činu Tondy123 podle § 152 odst. 1 TZ? Tato otázka má i praktický význam pro kvalifikaci, protože zvlášť přitěžující podmínkou v § 152 odst. 2 písm. a) TZ je získání „značného prospěchu“, za něž lze bezodůvodné obohacení považovat.

Při stanovování trestní odpovědnosti je především třeba dodržet zásadu odpovědnosti za zavinění. Můžeme proto prospěch získaný trestným činem vypočítávat podle § 40 odst. 4 AZ jako bezodůvodné obohacení, ale zároveň musíme sledovat naplnění všech znaků skutkové podstaty trestného činu, a to včetně protiprávnosti, jednání, příčinného vztahu, následku, zavinění atd.

Tonda123 byl první, kdo sdílel kopii filmu v P2P síti. Musel být srozuměn s tím, že tato kopie se prostřednictvím protiprávních činů dalších šířitelů časem rozšíří ke všem uživatelům, kteří film chtějí vidět. Tento následek jeho jednání nastal a on jej úmyslně zavinil. Sledujme nyní **příčinný vztah** mezi jednáním a následkem z hlediska práva trestního. Jednání Tondy123 bylo právně relevantní příčinou (*conditio sine qua non*) celkového následku, v okamžiku spáchání činu dokonce jedinou příčinou. Do hry vstupují další šířitelé, bez nichž by se film nikdy nedostal ke všem koncovým uživatelům. Poněvadž ale Tonda123 s jejich činností byl srozuměn, není příčinný vztah přerušen.²⁶ Slabým modifikátorem je pouze gradace příčinné souvislosti, která může odpovědnost Tondy123 přesunout více či méně na následné šířitele. V zásadě je ale za celkové rozšíření díla plně odpovědný.

Následní šířitelé sdíleli film až ve chvíli, kdy už jeho kopie putovala kyberprostorem mezi mnoha dalšími počítači. Proto je u jejich činů příčinný vztah do značné míry oslaben nedostatkem zavinění a díky gradaci příčinné souvislosti. Oni byli srozuměni s tím, že si od nich film někdo stahuje, a za **bezprostřední šíření** filmu k přímému sousedovi odpovídají. Zároveň odpovídají za sdílení díla *per se* (sdělování veřejnosti,

²⁵ Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J., a kol. Občanské právo hmotné. Díl II. Čtvrté, aktualizované vydání. Praha: ASPI, 2005, str. 570.

²⁶ Novotný, O., Vanduchová, M. a kol. Trestní právo hmotné – I. Obecná část. 5., jubilejní, zcela přepracované vydání. Praha: ASPI, a.s., 2007, str. 178.

§ 18 odst. 1, 2 AZ). Avšak už neodpovídají za rozšíření filmu v celé síti a potažmo v celém veřejném kyberprostoru, protože správně předpokládali, že jejich činnost je pro finální rozšíření filmu prakticky bezvýznamná, což je z odpovědnosti za další šíření vyjímá. Přičitatelný následek jejich činu je tak výrazně méně významný než u prvního šířitele a to podle mého názoru v drtivé většině případů vylučuje jejich trestní odpovědnost a mění ji na administrativní [§ 105a odst. 1 písm. a) AZ], přičemž občanskoprávní odpovědnost zůstává nedotčena.

Celkové bezdůvodné obohacení určované pro účely trestního řízení proti Tondovi123 bude vždy předmětem hrubého odhadu. Bez vynaložení nepřiměřených prostředků totiž nelze určit přesný počet počítačů, do kterých byl film stažen, a prakticky nemožné je zjistit, jaký počet osob takto získanou kopii filmu zhlédl. Navíc lze jen těžko odhadnout možnost šíření filmu v zahraničí.

Jistě by se daly najít ještě komplikovanější scénáře, jako například šíření různých jazykových verzí díla nebo různě kvalitních kopií postupně uvolňovaných do P2P sítě, nicméně předpokládaný rozsah tohoto příspěvku nás nutí ke stručnosti.

Vytváření ohromných sítí a rozvoj nehmotných statků v informační společnosti staví trestní právo před zajímavé problémy. Při posuzování následků protiprávního šíření autorských děl se dotýkáme limitů zásady individuální odpovědnosti. Aby bylo nalezeno vhodné řešení, bude nutno nahlížet tyto problémy z co největšího počtu úhlů.

5. PROCESNÍ OTÁZKY ZNEUŽÍVÁNÍ P2P SÍTÍ

Spácháním trestného činu vzniká státu právo na potrestání pachatele. Toto právo ale může stát plně realizovat pouze tehdy, pokud trestný čin vyjde najevo, je spolehlivě objasněn, pachatel zjištěn a je mu ve spravedlivém procesu prokázána vina.

Trestná činnost páchaná pomocí P2P sítí (v převážné většině podřaditelná pod § 152 odst. 1 TZ) je na první pohled velmi rozšířená. Počet odsouzených zneuživatelů P2P sítí ale zatím asi není příliš vysoký, soudě také podle počtu rozhodnutí zveřejněných na stránkách České protipirátské unie²⁷ i jinde. Oficiální statistika bohužel dosud chybí, trestné činy podle § 152 TZ nejsou ve Statistické ročence kriminality za rok 2006 nijak rozlišeny.²⁸

Předpokládáme tedy **vysokou latenci** tohoto druhu kriminality. K jejímu odhalování může docházet jednak v důsledku vlastních poznatků orgánů činných v trestním řízení (specializovanou složkou pro tyto případy je v České republice Skupina informační kriminality při Službě kriminální policie a vyšetřování), ale častěji v důsledku oznámení a podnětů jiných osob a orgánů (např. Česká protipirátská unie, Ochranný svaz autorský).

Aby bylo možno trestný čin náležitě zjistit a jeho pachatele potrestat, je potřeba získat důkazy, a to postupem souladným s trestním řádem (zák. č. 141/1961 Sb., o trest-

²⁷ <http://www.cpufilm.cz/rozsudky.html#kabel>.

²⁸ <http://portal.justice.cz/ms/soubor.aspx?id=38671>, str. 75.

ním řízení soudním, dále jen „TŘ“). Typickými zajišťovacími úkony k obstarání důkazů jsou v případech zneužitelnosti P2P sítí odposlech a záznam telekomunikačního provozu a zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu (§ 88–88a TŘ), následně domovní prohlídka (§ 82–85c TŘ) a vydání, případně odnětí věci (§ 78–79 TŘ).

Zjišťováním údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu (§ 88a TŘ) lze především identifikovat osobu, která platí za internetové připojení počítače, s jehož pomocí byl trestný čin spáchán. Příkaz ke zjišťování údajů vydává předseda senátu a v přípravném řízení soudce. Na rozdíl od odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (§ 88 TŘ) není zjišťování údajů vázáno na vymezený okruh trestných činů. Postup při zjišťování údajů je upraven v § 97 odst. 3 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích: „*Právníká nebo fyzická osoba zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací je povinna uchovávat provozní a lokalizační údaje a tyto údaje je na požádání povinna poskytnout orgánům oprávněným k jejich vyžádání podle zvláštního právního předpisu.*“ Prováděcím předpisem je vyhláška Ministerstva informatiky a Ministerstva vnitra č. 485/2005 Sb., z níž mimo jiné vyplývá povinnost poskytovatelů uchovávat tyto údaje po dobu 6 měsíců (s drobnými výjimkami). Zjišťováním údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu nelze zjistit, jaké konkrétní soubory byly přeneseny.

To lze pouze pomocí institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (§ 88 TŘ), který je dále rozpracován v § 97 zák. č. 127/2005 Sb. a vyhlášce Ministerstva vnitra č. 336/2005 Sb. Tento institut je ale vázán na přísnější podmínky než zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu. Předpokladem pro jeho použití je, aby bylo vedeno trestní řízení pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva. Další podmínkou je důvodný předpoklad, že budou odposlechem získány skutečnosti významné pro trestní řízení a sledovaného účelu nelze dosáhnout jinak nebo by bylo jinak jeho dosažení podstatně ztíženo. Příkaz k úkonu vydává předseda senátu a v přípravném řízení soudce. Tento příkaz se nevyžaduje, dá-li k odposlechu souhlas uživatel odposlouchávané stanice, avšak tento postup lze použít pouze u taxativně vymezených trestných činů (§ 88 odst. 5 TŘ).

První podmínka je v případě některých trestných činů podle § 152 TZ splněna, neboť Česká republika je smluvní stranou Dohody TRIPS²⁹, která ve svém čl. 61 zavazuje ČR kriminalizovat úmyslné porušení autorského práva v komerčním měřítku. Po zásadní novele § 88 TŘ provedené zák. č. 177/2008 Sb. lze obvykle splnit i druhou podmínku podle § 88 odst. 1 TŘ – „získávání skutečností významných pro trestní řízení“ (srovnej dřívější znění § 88 odst. 1 TŘ, které mluvilo o „sdělování skutečností“ a nešlo je tak aplikovat na stahování souborů).

Informaci o tom, zda a co daná IP adresa protiprávně sdílí, může policejní orgán ověřit i jednodušeji – připojením se k P2P síti a sledováním chování daného uživatele. Půjde o sledování podle § 158d TŘ nespádající pod odst. 3, protože přehled sdíleného obsahu uživatel zveřejnil. Na základě této informace pak může policejní orgán

²⁹ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Příloha 1C Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, podepsané 15. dubna 1994 v Marrakeši (publikována pod č. 191/1995 Sb.).

požádat soudce o vydání příkazu ke zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu a po zjištění, kde se daný počítač nachází, o příkaz k domovní prohlídce za účelem zajištění věci důležité pro trestní řízení.

Pokud P2P síť využívá protokol typu torrent (BitTorrent apod.), může být velmi těžké prokázat odpovědnost konkrétního uživatele za sdílení chráněného díla. Přestože každý uživatel při stahování díla přes torrent sdílí již staženou část díla, a tedy zároveň porušuje autorské právo, je velmi obtížné tyto části díla identifikovat a získat tak důvodné podezření podle § 82 odst. 1 TŘ.

I když se podaří získat příkaz k domovní prohlídce, může předmětný počítač užívat více osob a vinu nelze konkrétnímu uživateli prokázat. Pachatelé trestné činnosti ve výměnných sítích ale bývají bez kriminální minulosti a větších zkušeností s trestním stíháním, a proto může být naopak snazší získat jejich doznání.

Co se týče postupu některých kolektivních správců práv nebo jiných osob, které instalují vlastní „nástražný“ hub síť P2P za účelem získání důkazů proti uživatelům, kteří se k tomuto hubu připojí, v úvahu připadá jeho kvalifikace jako trestného činu porušování tajemství dopravovaných zpráv podle § 239 odst. 1 písm. b) TZ, respektive § 240 odst. 1 písm. a) TZ. Jestliže tyto osoby z obsahu zpráv nebo z provozních a lokalizačních údajů v rozporu se zákony (např. TŘ, celní zákon, zákony upravující působení zpravodajských služeb) úmyslně získávají důkazy o tom, že se uživatelé dopouštějí porušování autorských práv, porušují tím jejich právo listovního tajemství zaručené přímo v čl. 13 Listiny základních práv a svobod (vyhlášena pod č. 2/1993 Sb.) a nepřímo specifikované v § 89 odst. 1 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, přičemž před účinností tohoto zákona byl předmět telekomunikačního tajemství definován ještě podrobněji v § 84 odst. 3 zák. č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích.

Takto získané údaje jsou přesto použitelné jako důkaz v trestním řízení proti uživatelům porušujícím autorská práva; výjimkou by byla situace, kdy by orgány veřejné moci v rozporu se zákonem k jejich obstarávání soukromou osobou aktivně daly podnět.

6. MOŽNOSTI BUDOUCÍHO VÝVOJE V OBLASTI VÝMĚNNÝCH SÍTÍ

Výměnné sítě mají na společnost dva nesporně negativní dopady. Prvním je ztráta respektu široké veřejnosti k autorskému právu, tedy pokles úrovně jejího právního vědomí v důsledku malé praktické vymahatelnosti práva. Druhým negativním dopadem je naopak růst nákladů na vymáhání práva, který také společnosti jako celku neprospívá.

Positivní dopady jsou méně zřejmé. Nejčastěji se uvádí snadnější šíření kulturních statků ve společnosti. Díla se dostanou i k lidem, ke kterým by se při nižším stupni rozvoje ICT nedostala. Výměnné sítě jsou tak úspěšné prostě proto, že jsou levným distribučním kanálem, i s ohledem na (ne)vymahatelnost platného práva. Úspěšně tak konkurují legálním způsobům distribuce a dlouhodobě působí na snižování cen pro „spotřebitele“.

Snižování zisků autorů a prostředníků (distributorů obsahu) v důsledku kopírování děl „zadarmo“ zároveň nemusí nutně být negativním jevem. Marže rostly téměř po celé dvacáté století. Lze argumentovat tím, že současný stav je jen návratem ke spravedlivému zisku zejména distributorů.

Vycházejíce z těchto předpokladů, můžeme se pokusit odhadnout možnosti budoucího vývoje a uvažovat o řešení stávajících i budoucích problémů pomocí práva, respektive o omezených možnostech práva tyto problémy řešit.

Technické prostředky ochrany práv nemohou být skutečně účinné v situaci, kdy existují počítače s otevřenou architekturou, která umožňuje vynalézavým uživatelům tuto ochranu odstranit. Jakmile je ochrana poprvé prolomena, dílo se dá dále šířit bez ní. Nedovedu si v budoucnu představit situaci, v níž by technické prostředky ochrany práv získaly praktický význam.

Systém „**nepovinné kolektivní licence**“ za užívání internetu ke stahování a sdílení jakéhokoli obsahu, jak jej navrhuje Electronic Frontier Foundation (EFF)³⁰ a jak o něm diskutují odborníci³¹, nebyl dosud v České republice předmětem vážnější diskuze. Osobně jej nepovažuji za vhodný, protože podle mého názoru není pro „konzumenty“ dostatečně motivující. Proč by někdo platil sebemenší částku za něco, co může mít zadarmo?

Deregulace, tedy určité zmírnění autorského práva vůči „spotřebitelům“, například povolení nekomerčního sdílení chráněných děl, by vedla k menší míře porušování práva a dalšímu zlevnění licencí k autorským dílům, přičemž ale nelze dost dobře odhadnout výpadek příjmů na straně autorů. Tento výpadek by musel být kompenzován z veřejných rozpočtů, jestliže by si společnost chtěla udržet kvantitu a potažmo kvalitu autorské tvorby. Autor těchto řádků se sice netají hlubokým odporem ke „kulturě pro masy“, která vzkvétá v situaci, kdy jsou v oblasti kultury stále více prosazovány mechanismy volného trhu, tj. když jsou autoři odměňováni přímo úměrně tomu, kolik jedinců je za jejich tvorbu ochotno platit, nicméně učinit autory z velké části závislémi na podpoře státu, veřejných institucí a mecenášů, jak tomu bylo v době před existencí autorského práva, také není v moderní demokracii schůdné.

Zřejmě tedy bude zvolen pragmatický přístup. Legální distribuce může P2P sítím konkurovat kvalitou, za níž lidé budou ještě ochotni platit. Film na DVD si za 999 korun koupí jen opravdu zarytý fanoušek nebo bohatý člověk, ale u 40–50 korun za DVD už lze očekávat strmý nárůst prodeje. Ani P2P sítě totiž nejsou zcela zadarmo. Stahování zabírá přenosovou kapacitu. Uskladnění vyžaduje kapacitu pevného disku nebo jiného média, které ale může být dlouhodobě nespolehlivé. Vyhledávání zase zabírá čas. To vše uživatel dává za kopii díla mnohdy nevalné technické kvality. **Zlevnění licencí** je jedinou spolehlivou cestou k omezení porušování práva.

Pokles příjmů autorů a distributorů, který se pravděpodobně bude dále prohlubovat, si možná vyžádá využití jiného zdroje prostředků pro podporu autorské tvorby. Autoři se stanou více závislémi na veřejných rozpočtech. Aby výše prostředků nebyla každoročně ovlivňována rozmary úředníků, je některými odborníky navrhován po-

³⁰ <http://www.eff.org/wp/better-way-forward-voluntary-collective-licensing-music-file-sharing>.

³¹ <http://citp.princeton.edu/symposium/>.

vinný poplatek z internetového připojení³², který by byl přerozdělován obdobně jako odměna podle § 25 AZ. Tento poplatek by zároveň působil ke zvýšení nákladů na stahování děl přes P2P sítě, čímž by snížil atraktivitu tohoto distribučního kanálu. Někteří z těchto odborníků navrhuji, aby v případě zavedení povinných poplatků bylo uživatelům internetu povoleno sdílet jakýkoli obsah. Tato myšlenka zní lákavě, nicméně pro její realizaci ještě podle mého názoru nenastaly vhodné podmínky.

Bude správné zachovat určitou úroveň **restiturní ochrany** autorských práv, která by ale měla přicházet v úvahu jen u závažných porušení práva, zejména při snaze udělat si z porušování práva „živnost“. Nevýznamné případy by měly být řešeny cestou občanskoprávní a/nebo administrativní. Také odhadování výše způsobené škody, respektive bezdůvodného obohacení, by napříště mělo být citlivější. Jestliže má někdo na pevném disku svého počítače program bez licence a zároveň má tentýž program zálohován na jednom DVD, zdá se absurdní dovozovat, že se dvojnásobně obohatil. Podobná citlivost je na místě i v případě, že osoba má na svém domácím počítači nainstalován velmi drahý komerční software, který ale může reálně využívat jen k prohlížení rodinných fotografií.

Vynakládání větších prostředků na **represi** a vymáhání práva by bylo kontraproduktivní. Díky tomu, že stahování většiny děl probíhá v souladu s pravidlem volného užití, sdílená díla by se jednoduše přesunula na počítače do zahraničí, kde tak silná represe zavedena nebyla, a ke stahování by docházelo nadále. Silnější represe by vyžadovala mezinárodní, snad i celosvětovou koordinaci, a to včetně harmonizace právních úprav. Avšak i kdyby se docílilo této koordinace, začaly by se ve větší míře používat anonymní sítě a náklady na vymáhání práva by se nemusely projevit ve výrazném snížení počtu pirátských kopií.

Proto se domnívám, že současný stav sice může být vnímán jako nevyhovující, ale že k jeho uspokojivému vyřešení nepomůže ani deregulace, ani zvýšená represe. Měla by být zvolena cesta minimálních změn, a to alespoň do doby, než se trh přizpůsobí stavu technického rozvoje. Možnosti práva považuji za velmi omezené.

PEER-TO-PEER NETWORKS FROM A CRIMINAL LAW PERSPECTIVE

Summary

The article describes the legal status of peer-to-peer filesharing in the Czech Republic, with a particular focus on criminal law. It touches on some contentious issues of the borderline between private and public law. Finally, it contains a brief overview of possible legal solutions to the filesharing problem.

Keywords: Peer-to-peer, P2P, file exchange network, file sharing, criminal law, copyright law, unjust enrichment

Klíčová slova: Peer-to-peer, P2P, výměnná síť, sdílení, trestní právo, autorské právo, bezdůvodné obohacení

³² Peukert, A. A Bipolar Copyright System for the Digital Network Environment. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=801124.